

Historia ya Falsafa

38 Spinoza (inaendelea), Leibniz

Na Dkt. Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton

Sawa. Ninachotaka kufanya leo ni mambo mawili. Moja, kwa ufupi, ni kufupisha kile nilichokuwa nikisema Ijumaa iliyopita kuhusu Spinoza kuhusu sababu na hisia.

Nilielewa kutoka kwa majadiliano kwamba unaanza kuhisi unafahamu vyema miktadha mikuu ya mawazo ya Spinoza, na kwa hivyo tunaweza kufupisha hilo kwa urahisi. Kisha anza kuhusu ni nani anayetuchukua kwa wiki hii yote. Kwa hivyo, kuhusu sababu na hisia, kisha katika Spinoza, kuna mambo manne ambayo nimeandika ubaoni ambayo nataka kuyasisitiza.

Sio muhtasari uleule niliokuwa nao hapo juu Ijumaa kwa sababu niliamua kufupisha na kufupisha, lakini nadhani, huu ndio mwisho. Kama ninavyokumbuka, tuliingia kwenye majadiliano kwa kuzungumzia kuhusu uamuzi wa Spinoza, ambao unadhaniwa katika mtazamo wake wa sababu na hisia . Na tunaweza kuona hilo kwa urahisi tunapona ufafanuzi wake wa hisia, ambao unaweza kujiangalia mwenyewe ukitaka.

Iko kwenye 134 katika mkusanyiko wa vitabu. Hisia ni mabadiliko ya mwili yanayoongeza au kupunguza nguvu zake za utendaji. Sasa, mambo machache ya kusisitiza katika hilo .

Kwanza, kwamba hisia hutegemea kimwili. Sawa? Ni marekebisho ya mwili. Mabadiliko ni hali ya muda ya kiumbe cha mwili.

Kumbuka, hali zenye kikomo. Kwa hivyo hisia ni hali ya muda ya kuwepo kwa mwili wa mtu. Na inahusiana na nguvu ya utendaji ya mwili, iwe inaiongeza au kuipunguza.

Nguvu ya mwili? Ndiyo, nishati inayosababisha ambayo hali moja ya mwili hufuatwa na hali nyingine ya mwili. Kwa hivyo adrenaline inapotiririka, nguvu huongezeka . Unapohisi huzuni kabisa kihisia, nguvu hupungua.

Hisia ni mabadiliko ya mwili yanayoongeza au kupunguza nguvu ya utendaji. Sasa, hiyo ndiyo maana ya msingi. Kwa hivyo ni dhahiri kwamba hisia, basi, husababishwa kimwili.

Lakini kumbuka kwamba sambamba, inayoambatana na kila mabadiliko ya mwili, ni kipengele kingine cha utu wetu. Hiyo ni kusema, ikiwa mawazo na upanuzi wa kimwili ni sifa mbili za kuwa, basi kuna, sambamba na hisia za kimwili, hali ya fahamu inayobadilika ambayo tunahisi. Na kwa hivyo ikiwa tunazungumzia hisia kama tunavyozijua, tunazungumzia hisia .

Au ikiwa hisia zinatathiri kiakili, huwa tunaziita tamaa, ambapo sisi ni watu wasiojali kiakili. Kwa hivyo mabadiliko ya mwili, kuongeza au kupunguza nguvu inayofanya kazi ya mwili, huambatana na hali inayobadilika ya fahamu. Sasa, yuko wazi sana katika muktadha wa kuzungumzia utashi na akili, akihusika katika upande wa fahamu wa mchakato.

Lakini hisia kimsingi ni kitu cha kimwili, na tulizungumzia mara ya mwisho katika majadiliano, kwa upande wa kile Spinoza anachokiita conatus, ile nishati inayoendesha ambayo tunaihusisha na kazi mbalimbali za kukubali au kutaka au kutamani, kama tunavyoziita kwa lugha ya kisaikolojia, conative. Kwa hivyo, hisia, basi, ndiyo msingi wa hilo. Hamu ya kula, ndiyo.

Na katika maisha ya ufahamu, kutaka na kuwa tayari ni njia tunazotumia kurejelea hali hizi za kihisia, kutaka au kutotaka, kupenda au kutopenda, n.k. Kwa hivyo, ufafanuzi wa hisia, basi, uko wazi kabisa. Sasa, jambo muhimu zaidi kuhusu nadharia ya Spinoza kuhusu hisia ni kwamba hisia hutushikilia utumwani.

Na huenda umegundua kwamba sehemu mbili za mwisho za kazi yake kuu, The Ethics, zinaitwa, mtawalia, Utumwa wa Kibinadamu na Uhuru wa Kibinadamu. Inasikika kama mwangwi wa nini, Luther au kitu kama hicho, lakini utumwa wa kibinadamu. Ndiyo, kwa sababu tunapokuwa na mawazo yasiyotosha, yaani, tunapokosa uwazi na utofauti katika mawazo yetu, basi kile tulichonacho ni wazo lililochanganyikiwa lililounganishwa katika hisia za kihisia, na ni hisia za kihisia zinazoendesha fahamu, badala ya uwazi na utofauti unaopaswa kutawala.

Na hivyo basi, utumwa wa hisia hutokana na ukosefu, kutokuwepo kwa mawazo yaliyo wazi na tofauti. Na kwa ishara hiyo hiyo, uhuru wa kutoongozwa na hisia, uhuru wa binadamu huja na mawazo yaliyo wazi na tofauti. Uwazi wa mawazo huondoa tamaa ambazo zingetusukuma, badala ya mawazo yaliyo wazi.

Kwa hivyo itafuata katika maendeleo ya maadili yake kwamba wema, na unaweza kufuatilia hili katika kurasa za 145, 148, na kadhalika. Wema utakuwa maisha yanayotawaliwa na akili, badala ya kudhibitiwa na hisia. Utawala wa akili juu ya hisia.

Wema ni kitu ambacho hatupati kwa kuogopa uovu, ambacho kingekuwa hisia, kinachoendesha kihisia, bali tu kwa sababu ya uelewa wazi na dhahiri wa matokeo ya kile tunachofanya, au kile tunachokaribia kuanza. Na maisha hayo ya akili, basi, yanamaanisha kwamba tunapaswa kupata uwazi kuhusu nguvu za kisababishi zinazoamua hali zetu. Nguvu za kisababishi zinazofanya kazi ndani yetu ni za kimwili, kihisia, na nguvu za kisababishi zinazofanya kazi katika ulimwengu unaotuzunguka, kwa kuwa zote ni sehemu ya dutu moja inayojumuisha yote.

Kwa maneno mengine, ni kwa kuelewa mifumo ya kisababishi ya asili, na kuikubali kama ilivyotolewa, kitu ambacho hatuwezi kukipinga. Ni katika kukubali sheria ya asili ndipo tunapopata uhuru kutokana na mfadhaiko wa kihisia. Na hapa ndipo maadili hayo ya kisitikati yanapojitokeza, unaona, kwa sababu ni katika kukubali huko ndipo amani ya akili inakuja.

Kwa maana hiyo, wema, kuishi maisha kwa mujibu wa akili, ni thawabu yake yenyewe. Na hakuna tuzo ya baadaye inayohitajika. Uadilifu ni thawabu yake yenyewe.

Sasa, anazungumzia, basi, kuhusu kukubali huko kwa busara. Lakini kukubali kiakili kwa mpangilio wa asili ni kukubali kiakili Mungu au asili, moja au nyingine. Na katika kupenda ukuu uliopangwa wa asili, mtu anampenda Mungu.

Na kwa hivyo, hali hii ya juu zaidi ya wema ndiyo anayoizungumzia kama upendo wa kiakili kwa Mungu, kufurahia tu kutafakari mpangilio wa asili na nguvu zote za asili zinazofanya kazi. Sasa, kuzungumza kuhusu kumpenda Mungu kwa njia hiyo ni wazi kwamba ni lugha ya urithi wa Kiyahudi wa Spinoza. Sikia, Ee Israeli, Bwana Mungu wetu ni mmoja, nawe mpende Bwana Mungu wako kwa moyo wako wote, kwa akili zako zote, kwa nguvu zako zote.

Na kwa hivyo, hapo ndipo anapoelewa hilo. Lakini kwa sababu yeye ni mwamini Mungu kuliko mwamini Mungu, kipengele cha nne kinafuata. Kwamba Mungu hana shauku.

Haathiriwi na upendo wetu au chuki yetu. Mungu anajipenda mwenyewe kikamilifu, akijielewa katika ukamilifu wa mawazo yote yaliyo wazi, lakini anajipenda mwenyewe kupitia upendo wetu kwake. Sasa, unaona ni kwa nini hivyo? Kwa sababu ikiwa Mungu anajielewa mwenyewe kupitia njia hizo zenye kikomo za mawazo, ambazo ni mawazo yetu, basi Mungu anajipenda mwenyewe kupitia njia hizo zenye kikomo ambazo ni upendo wetu kwa Mungu.

Kwa hivyo, Mungu hatupendi. Sisi si kiumbe tofauti cha kupendwa. Lakini Mungu anajipenda mwenyewe kupitia kumpenda kwetu.

Na kwa hivyo, hakuna kurudiana; inawezekanaje, kutoka kwa Mungu wakati Mungu ni yote katika yote, ambayo inatujumuisha sisi. Sasa, huo ndio muhtasari wangu wa mtazamo wa Spinoza kuhusu sababu na hisia. Je, unataka kutafakari hilo kidogo? Au ilikuwa ikitabirika katika hatua hii ya mawazo yetu katika Spinoza? Nina swali tu kuhusu... Je, unaweza kuzungumza kwa sauti zaidi? Sielewi hasa dhana yake ya mapenzi na jinsi inavyoingia katika hili.

Namaanisha, najua haamini lazima, lakini anatafsiriye mapenzi? Bado nimechanganyikiwa kuhusu hilo. Naam, ikiwa kwa mapenzi unamaanisha ufahamu

tulionao wa chaguo huru, basi mapenzi si kitu zaidi ya wazo lingine, unaona. Ni ufahamu wa kupendelea, kuthibitisha, au kukataa.

Sio kitu zaidi ya wazo lingine. Na kama mawazo mengine yote, husababishwa katika mkondo mzima wa mawazo yaliyotangulia. Kwa hivyo, tendo la utashi ni hali ya fahamu, inayofikiriwa kwa kuchanganyikiwa kama huru, ilhali huamuliwa kwa sababu .

Angeelezeaje vipengele fulani vya mambo vinavyoonyeshwa katika, nadhani, upendo wa agape wa Biblia kwa maana kwamba wakati mwingine inaonekana watu watafanya mambo ambayo ni kinyume, labda ... Kwa maslahi binafsi? Nadhani, sijui kama anazungumzia hilo popote, lakini nadhani yangu ni kwamba jinsi angejibu ni kwamba upendo wa kujinyima ni kipengele kimoja tu cha aina hiyo ya upendo wa kiakili wa ukamilifu ambao ni Mungu, ambao kisha unazidi upendo wa mtu kwa raha au matamania yake mwenyewe au hali nyingine yoyote inayoongozwa na kihisia tuliyo nayo. Anafanyaje tofauti kati ya Mungu wetu mwenye upendo na upendo wake kwetu kupitia hilo? Hapana, hapana. Je, nilisema yake? Ninachopaswa kusema, nilichokusudia kusema, ni kwamba Mungu anajipenda mwenyewe kupitia kumpenda kwetu.

Sawa, sawa. Sawa, basi hilo linafanikiwaje basi? Ikiwa Mungu ni yote katika yote na kwa kweli tunampenda Mungu, je, hilo halimaanishi kwamba kwa namna fulani Mungu angetupenda tena kama Mungu alisema yote katika yote? Hapana, kwa sababu unaweza kusema tu kwamba Mungu anatupenda tena ikiwa sisi ni kitu kingine isipokuwa Mungu. Sasa, sisi sivyo.

Tunaweza kumpenda Mungu kwa sababu Mungu ni zaidi ya sisi. Sisi ni sehemu ya kiumbe wa kimungu, na kwa hivyo tunaweza kupenda yote ambayo sisi ni sehemu yake. Unaelewa? Lakini hakuna upendo unaozingatia hivyo kwa sababu, kwa kweli, tunachohitaji ni mchoro kama huu, ambapo sehemu hii inapenda yote.

Lakini yote katika kupenda yenyewe hayazingatii sehemu maalum . Daudi? Maadili yake. Ulikuwa unazungumzia jinsi tunavyopaswa kuelewa mifumo yote ya asili na kuikubali, lakini pia anasema kitu kuhusu matokeo.

Ndiyo, kuna ujumbe huu unaopitia mawazo yake, na nadhani uko karibu na ukurasa wa 148. Anazungumzia ujuzi wa matokeo. Hebu tuone kama naweza kupata kifungu hicho halisi.

Hebu tuone. Hapana, sielewi sasa, lakini wasiliana nami baadaye, David, na labda tunaweza kufuatilia hilo. Sawa.

Matokeo kwetu yangehusisha uhusiano na yote, lakini itabidi nifuatilie kifungu hicho mahususi . Sina uhakika kama ninaelewa. Nadhani ulisema kwamba Mungu haguswi na upendo wetu.

Sawa, sawa. Anajipenda mwenyewe kupitia upendo wetu kwake. Sielewi jinsi anavyoweza kuathiriwa na ukosefu wetu wa upendo.

Namaanisha, ikiwa hajaathiriwa na chuki yetu, basi anawezaje kujipenda mwenyewe? Lakini unaona, ukosefu wetu wa upendo unaambatana na mawazo yaliyochanganyikiwa. Sasa, tuna mawazo yaliyochanganyikiwa, lakini Mungu hana. Kwa hivyo Mungu ana uwazi kamili wa mawazo na kwa hivyo hana ukosefu wa upendo kwa kitu cha mawazo, ambacho ni yeye mwenyewe.

Kwa hivyo tukimchukia, bado anajipenda mwenyewe? Hilo halimzuii Mungu kujipenda mwenyewe. Kwa hivyo hata kama sote tungemchukia, bado angejipenda mwenyewe? Nashangaa angejibuje kwa hilo. Unaona, akisema, ndio, subiri kidogo.

Ndiyo, angejibu. Mungu ni zaidi ya jumla ya wanadamu wote. Unaona ? Na wanadamu ni wachache ikilinganishwa na ukamilifu wa asili.

Sasa, ukamilifu wa asili ambao huenda usihusishe upendo wa fahamu, hata hivyo unakubali nafasi yake ndani ya ukamilifu. Na katika kukubali ukamilifu huo, kuna sawa na upendo, ambao kwa hivyo unazidi chuki zako ndogo. Sawa, sasa ninazidisha hapo, lakini nadhani hivyo ndivyo angefanya.

Kwa sababu si kwa wanadamu pekee ambapo una kipengele maradufu . Ni katika vipengele vyote vya kuwa. Sasa, vipengele vingine vya kuwa huenda visiwe na ufahamu.

Spinoza haongei kama Mkuu wa Wales anavyozungumza kuhusu kuzungumza na maua na mimea na kadhalika. Hapana, lakini anatambua kwamba kuna upande wa kiakili wa mambo ambao hudhihirika si katika fahamu wakati wote, lakini angalau katika mpangilio unaoeleweka. Na mpangilio huo unaoeleweka upo.

Unaona ? Tunachokiona ni viwango vya ufahamu katika mambo tofauti, kuanzia uwazi kamili wa kujitambua kikamilifu katika Mungu hadi nyakati za, aina za, ufahamu ulio wazi na tofauti ndani yetu, ingawa si ufahamu wetu wote ulio wazi na tofauti, hadi ufahamu uliochanganyikiwa zaidi katika wanyama, bila ufahamu bali mwitikio kwa kinachoendelea bado katika maisha ya mimea. Unaona ? Kwa hivyo kuna mpangilio huu wa kiakili kote. Je, kuna kiumbe mwenye ufahamu anayejulikana kama Mungu, au anatumia tu maneno ambayo ni maarufu? Ndiyo, anaonekana kumaanisha kiumbe mwenye ufahamu.

Nami nasema hivyo kwa sababu ikiwa Mungu ana uwazi kamili na utofauti wa mawazo, kama anavyodai Mungu anao, basi hiyo inamaanisha fahamu. Katika mpangilio huo wote wa uelewa, Mungu ndiye aliye wazi zaidi na kamili. Ndiyo? Alitaja kwamba Mungu hatupendi, lakini kisha nilikuwa najiuliza tu jinsi gani, anasema kwamba wokovu wetu unajumuisha hasa upendo wa kudumu na wa milele kwa kiongozi wake na upendo mmoja wa Mungu kwa mwanadamu.

Hilo linafanyaje kazi? Kifungu anachosema ni wapi? 158. Safu ya chini kulia. Sawa, kutokana na yaliyosemwa, tunaelewa waziwazi wokovu wetu uko wapi, na tunaona analinganisha na wokovu, baraka, uhuru, yaani katika upendo wa kudumu na wa milele kwa Mungu, au katika upendo wa Mungu kwa wanadamu.

Sasa, ama au, au ni kitu kimoja? Sasa, unapoendelea kusoma, unaona ndani, hebu tuone, kama naweza kubainisha kifungu hicho. 158. Hebu tuone.

Ndiyo. Matokeo yake ni kwamba Mungu, kwa kadiri anavyojipenda mwenyewe, anampenda mwanadamu. Kwa hivyo, upendo wa Mungu kwa mwanadamu na upendo wa kiakili wa akili kwa Mungu ni sawa.

Sawa? Kwa hivyo, upendo wa kudumu na wa milele kwa Mungu ni upendo wa Mungu kwa mwanadamu. Kwa hivyo, hakuna upendo wa kibinafsi wa Mungu unaozingatia mtu binafsi unaomjibu mtu binafsi. Sasa, upendo huu au baraka ambayo Biblia inaita utukufu, si bila kustahili, kwamba iwe unarejelewa kwa Mungu au kwa akili, unaweza kuitwa kwa usahihi kukubali roho.

Kuna kukubalika huko, unaona, kunakubali. Haitofautiani sana na utukufu. Kwa hivyo, hiyo ni kusema, wokovu, baraka hiyo, si kitu zaidi ya kufurahia upendo huo wa kutafakari wa Mungu.

Hakuna zaidi ya hayo. Ni kwamba anatupenda na kwamba anajipenda mwenyewe kwa sababu tuko katika upendo wake. Ndiyo, lakini anatupenda, lakini hapana, Mungu hatupendi sisi kama malipo.

Unaona ? Badala yake, ni kwamba Mungu anaelewa na anakubali kikamilifu mpangilio mzima wa ulimwengu ambao sisi ni sehemu yake. Unaona ? Ambao sisi ni sehemu yake. Utaratibu mzima wa ulimwengu, ambao ni yeye mwenyewe.

Lakini hiyo haimaanishi kusema kwamba kuna upendo wa kibinafsi kwa upande wa Mungu kwako kama mtu binafsi. Sawa? Hilo ndilo jambo analoliacha. Kwa hivyo, ikiwa unafikiria wokovu kwa maana ya kibinafsi ya maandiko, maana ya kibinafsi, au kwa upande wa maisha ya baadaye, hiyo si Spinoza.

Huenda hayo yakawa maandiko ya Kiyahudi, lakini si Spinoza. Sawa? Sawa. Niko tayari kumwacha Spinoza wakati huu.

Sawa? Muhtasari huo mdogo. Bado. Ndiyo, Cale? Ndiyo.

Katika karne ya 20, anataka kuiondoa katika dhana potofu. Hiyo ni kusema, kuitafsiri upya kwa mujibu wa imani yake ya kimantiki ya uungu wa Mungu. Akitenganisha kile anachokiona kama kiini cha imani ya Kiyahudi kutoka kwa hadithi ya simulizi ambayo ilitoka.

Kujumuisha wazo la Yahweh kama kiumbe anayetenda kwa njia maalum za miujiza na kadhalika. Hiyo ni sehemu ya hadithi ambayo kiini cha Uyahudi kinawasilishwa. Je, unafahamu tofauti kati ya Uyahudi wa Marekebisho na Uyahudi wa Orthodox leo? Uyahudi wa Marekebisho unafanana na aina fulani ya... Nilikuwa nataka kusema Uyunitariani.

Lakini Uyunitaria ambapo msisitizo upo kwenye maadili fulani kwa ajili ya wanadamu na kwa ajili ya asili kwa ujumla badala ya uhusiano wa kibinafsi kwa mungu wa maadili anayejali haki na upendo. Unaelewa tofauti? Je, angesema kwamba dini zote zina aina fulani ya ukweli kuhusu kiini cha Mungu? Kwamba kimsingi, imani yao ndiyo itakayokuwa? Naam, sijui kama angesema hivyo. Nadhani angelazimika kusema labda kwamba dini zote ni uelewa uliochanganyikiwa wa Mungu ambaye ndiye kiumbe mmoja anayejumuisha yote kama alivyoelezea.

Nadhani angelazimika kusema hivyo. Na nadhani labda angesema kwamba baadhi wamechanganyikiwa zaidi kuliko wengine. Ambayo nadhani mtu yeyote mwenye upendeleo angesema hata hivyo.

Lakini angesema yote. Swali moja fupi. Unafafanua mawazo yako? Na nadhani jibu lake ni la pande mbili.

Moja, kwa aina ya kutafakari inayohusisha aina ya ndani ya Sokrati ya dialektiki, huweka mawazo wazi kimawazo. Lakini pili, katika kuondoa hisia, ambazo huchanganya na kuvuruga mawazo yetu. Kwa hivyo unahitaji akili iliyolenga na isiyovurugwa.

Sasa, mambo hayo mawili nayachukua si tu kutoka kwa Spinoza bali pia kutoka kwa mtangulizi wake Descartes. Anapozungumzia mawazo yaliyo wazi na tofauti, anazungumzia kuhusu mkusanyiko wa akili isiyovurugika au maneno kwa athari hiyo. Unganisha hilo na nadharia ya hisia.

Na unapata vigezo viwili. Sasa nilidhani ungeuliza swali hili. Ikiwa hivyo ndivyo tunavyopata uhuru, lakini ikiwa hatuna uhuru wowote wa kuchagua kufanya hivyo, tunawezaje kujipatia uhuru wa kufanya hivyo? Unaona? Na kitu pekee ninachoweza kusema ni kwamba kuna, nadhani, tunacho hapa, kuna msukumo huu unaoenea unaopitia maumbile, ikiwa ni pamoja na mawazo yetu yanayozunguka.

Kwa hivyo wewe ni kama paka mwenye panya, hutamwacha aende. Kwa kweli, sivyo ilivyo sasa? Hatutamwacha Spinoza aende. Unaona, tunataka kuelewa.

Hii inawezaje kuwa hivyo? Kwa hivyo ni kama kuna msukumo wa asili unaoendelea kutusukuma, unaoendelea kutusukuma. Na tunapofikiria tunachagua kuzingatia hili, ni tofauti kati ya hisia fulani zenye utata na nyingine. Sawa.

Sawa. Sasa, unapoondoka Spinoza, usifikirie kwamba tunaacha aina hii ya ajenda. Hatuachani.

Kwa kweli, katika sehemu hii ya ubao, nimeweka ulinganisho mfupi sana kati ya Descartes, Spinoza, na Leibniz kuhusu vipengele vitatu vikuu katika ajenda ya Spinoza. Yaani, uhusiano kati ya mada moja na nyingi, ambayo inarudi nyuma kwenye kabla ya Socrates. Suala la akili na mwili na uhuru na uamuzi.

Na ni wazi, haya ndiyo mada kuu katika kipindi chote. Katika kesi ya Descartes, una uwili wa mwendo wa akili na mwili. Uwili ndani ya muktadha wa uungu, kwa hivyo tuuite uwili wa uungu.

Sawa. Na tunapozungumzia uwili katika Descartes, tunazungumzia kwa ubora. Kuna uwili wa ubora kati ya vitu vya kiakili na kimwili.

Kufikiri mambo na mambo yaliyopanuliwa. Ni mambo tofauti kiisimu. Tofautisha mtazamo wa ubora na mtazamo wa kiasi.

Kuna akili ngapi? Kuna miili mingapi? Naam, najua una moja tu ya kila moja, lakini yote kwa pamoja. Sasa hiyo itakuwa hesabu. Na bila shaka, jambo muhimu katika Descartes ni ukweli kwamba yeye ni mtaratibu wa ubora, si mtaratibu wa kiasi, mwenye uwili.

Bila shaka. Mtaalamu wa pande mbili wa ubora. Tunasema Spinoza ni mtawa.

Ndiyo, yeye ni mtawa wa ubora. Sasa rudi nyuma. Yeye ni mtawa wa kiasi.

Kiumbe kimoja chenye umbo la kiasi. Kinadharia, kuna kitu kimoja. Kiumbe kimoja.

Unaona. Sasa kuna sifa gani? Vipengele vya sifa vya kiumbe kimoja. Lakini yeye ni mtu wa kiasi mwenye uwili wa sifa.

Uwingi. Kwa upande mwingine, Leibniz ni wingi. Kuna vitu vingapi? Vitu vingi sana.

Yeye ni mfuataji wa wingi wa kiasi. Nambari isiyojulikana. Mfuataji wa wingi wa kiasi.

Lakini pia ni mshiriki wa ubora wa wingi. Kwa sababu idadi hii kubwa ya vitu tofauti hutofautiana kithabiti kwa kiwango. Kwa kiwango.

Anachofanya ni kurudisha dhana ya enzi za kati ya mpangilio wa kiumbe. Mfano wa kiumbe. Ambapo viumbe vyote vina sifa zinazofanana lakini hutofautiana kwa kiasi.

Kwa hivyo una viwango vya tofauti vya ubora ndani ya wingi wa kiasi wa Leibniz. Sasa tutaelezea hilo kwa undani kwa muda mfupi tu. Nataka upate tofauti kwanza.

Sasa linapokuja suala la akili-mwili, Descartes, bila shaka, mwingiliano wa kisababishi. Spinoza, bila shaka, vipengele viwili. Leibniz, ulinganifu.

Ndiyo, akili na mwili ni vitu tofauti. Mwili ni kitu tata sana. Akili ni kitu rahisi.

Lakini hakuna mwingiliano wa kisababishi. Hakuna mwingiliano wa kisababishi. Zimeundwa tu kwa njia ya kipekee na, ukipenda, zimepangwa mapema ili ziweze kuendelea kusonga mbele.

Wanaweka muda pamoja kikamilifu. Wazo hilo linalingana na hali ya mwili kikamilifu, iliyopangwa mapema, iliyopangwa mapema. Kwa hivyo ulinganifu katika kesi ya Leibniz.

Kuhusu uhuru na uamuzi. Naam, kuhusu uhuru wa utashi , Descartes hana msimamo. Utashi uko huru kuthibitisha au kukataa.

Ndiyo maana lazima izuiliwe, lazima izuiliwe. Spinoza ni mtabiri kwa sababu ya michakato ya ndani ya kisababishi. Mtabiri wa ndani.

Leibniz, tofauti tena. Anaona uhuru na uamuzi vinaendana. Vinaendana.

Kwa sababu anafikiria uhuru si kama uhuru kutoka kwa sababu za kiufundi, ufundi , bali kama uhuru wa kufuata malengo, malengo, ili kutimiza akili ya ndani ya mtu. Je, hilo linasikika kama usomi? Ni kweli. Unaona, mambo haya katika Leibniz yanatokea kwa sababu anakataa sayansi ya kiufundi kama maelezo ya mwisho.

Hajaridhika kwamba ni ya mwisho wa kutosha. Inashughulika tu katika kiwango cha ajabu. Anauliza swali hili.

Sayansi hii ya mekanika inatuambia kwamba kila kitu kinaelezwa kwa upande wa maada na mwendo. Naam, kuna nini wakati maada inapoharibika, na mwendo unakoma? Ni nini kilichobaki? Na jibu lake? Haijalishi, lakini nishati. Nguvu! Nguvu.

Kwa maneno mengine, Leibniz anafikiria fizikia ya nishati karibu mwaka 1700. Fizikia ya nishati katika metafizikia ya teleolojia ambapo kila kitu kina mwelekeo wa mwisho, na kuna entelechies za ndani. Ndiyo.

Kila kitu kina asili yake. Na ni katika utendaji wa asili hiyo ndipo teleolojia inaonekana wazi. Kwa hivyo, picha hiyo ya awali kisha inaanzisha kile Leibniz anachofanya.

Hebu tuone. Ndiyo, ngoja niseme hivi. Leibniz, aliyeishi kama alivyoishi karibu mwaka 1700, aliona migogoro inayoibuka kati ya sayansi na dini.

Alidhani ilikuwa dhahiri vya kutosha kwa watu kama Hobbes na Spinoza. Migogoro kati ya sayansi na dini. Na imeenea sana .

Zaidi ya watu hao. Sayansi ya kiufundi huleta matatizo kwa Ukristo. Matatizo kuhusu uhuru wa binadamu.

Matatizo kuhusu roho ya mwanadamu. Kwa hivyo, matatizo kuhusu maisha ya baadaye. Na matatizo kuhusu asili ya Mungu na jinsi anavyohusiana na, na jinsi anavyohusiana na, ulimwengu wa asili.

Na kwa sababu ya matatizo haya yasiyo wazi ndani ya sayansi ya mekanika, yanayokubaliwa kama falsafa inayokuambia kuhusu asili ya mwisho ya uhalisia, anakataa sayansi ya mekanika kama maelezo ya asili ya mwisho ya uhalisia. Yeye ni mpinga-uhalisia kuhusu sayansi ya mekanika. Ingawa ni mkweli kuhusu aina ya sayansi anayoifikiria.

Sasa, naweza kuongeza kwamba Leibniz hakuwa msomi kitaaluma. Alikuwa mwanadiplomasia wa Ujerumani. Alijikusisha na diplomasia ya usafiri wa anga.

Anaendelea na safari. Ndiyo maana haendelei na mikataba ya kimfumo kama Spinoza. Lakini kazi fupi zaidi ambazo tunazo katika mkusanyiko wa vitabu.

Ana wasiwasi kuhusu vita vya kidini vilivyokuwa vikiendelea kote Ulaya katika siku zake. Na anajaribu kufanya kazi kwa ajili ya Ulaya iliyoungana na Ukristo uliyoungana. Kwa hivyo, anajaribu kushiriki katika aina hizo za mazungumzo.

Na, bila shaka, ili kufanya hivyo, akiwaunganisha pande zinazopingana, anahitaji mtazamo wa kifalsafa ili kutoa misingi ambayo anaweza kuivutia. Na anaamini kwamba sayansi ya kiufundi, ambayo inaweza tu kuzungumza kuhusu nguvu zinazopingana, haiwezi kutoa maana yoyote ya kusudi, kusudi la msingi , ambalo linaweza kutoa msingi wa aina ya Ulaya anayoifikiria. Kwa hivyo, mgongano kati ya dini na sayansi.

Sasa, kwa kweli, tunachokiona tunapofika Leibniz ni kuhoji sio tu mfumo wa kimakanika na kubuni mfumo mpya ambao utazingatia zaidi akili ya mwanadamu na uhuru wa mwanadamu. Sio tu kuhoji mfumo wa kimakanika, bali pia kuhoji mbinu ya mantiki. Unachokipata katika Leibniz ni mawazo ya kitheolojia yanayolisha mawazo yake kwa njia ambayo hayakufanya hivyo katika Spinoza na hata katika Descartes.

Descartes aliridhika na hitimisho zilizopatana na dini yake. Kile ambacho Leibniz anatafuta ni maono fulani ya msingi ya muumba mwenye kusudi, anayefanya kazi katika uumbaji. Na hicho ndicho kinachoendelea katika mawazo yake yote.

Sasa, tukiwa na hilo akilini, hatua moja mbele, na bado kwa njia ya utangulizi. Ni wazi kabisa kutokana na nilichosema hadi sasa, kiini cha jambo hili kwa Leibniz kitakuwa dhana ya dutu. Dhana ya dutu.

Anapingana na mtazamo wa Descartes kuhusu dutu, dutu ya kimwili katika kesi hii, kama vitu vilivyopanuliwa vinavyochukua nafasi. Kwa sababu wazo hilo la maada halielezi sifa zingine za msingi za miili ya kimwili, kama vile hali ya kutofanya kazi. Ukweli kwamba mwili unaendelea katika hali ya mwendo au kupumzika, ambayo kwa kawaida iko.

Na kwa hivyo anasema kwamba ugani si sifa ya msingi ya msingi. Ni derivative badala ya msingi. Dutu iliyopanuliwa ni mchanganyiko wa viambato vya msingi zaidi.

Na sifa za ugani zinatokana na uhusiano kati ya viambato hivyo vya msingi. Badala ya kuwa tu mikusanyiko ya vitu vilivyopanuliwa, kama Democritus na wanaatomu walivyosema. Mwili ni mchanganyiko wa vitu visivyopanuliwa.

Upanuzi ni matokeo ya mchanganyiko. Kwa hivyo, viungo vya mwisho vya dutu hii ndivyo anavyoviita monadi. Na hivyo, vitengo vya msingi vya uhalisia wote, ni vitengo vya nguvu, nishati, badala ya vitengo vya vitu vilivyopanuliwa.

Sasa, kwa ishara hiyo hiyo, hajaridhika na dhana ya Spinoza kuhusu kiini cha mambo. Kwa sababu kwa uamuzi wa Spinoza, hakuna kitu kinachotegemea kabisa ukamilifu wa asili. Kila kitu kina mahitaji yake mwenyewe .

Na hakuna uwezekano wa kutokea kwa jambo lisilotarajiwa na la bahati mbaya. Hapendi dhana ya Aristotle kuhusu dutu. Kwa sababu kwa Aristotle, dutu kuu bado ni mchanganyiko, badala ya kile kilicho cha msingi.

Na hata uchambuzi wa Aristotle wa dutu katika jambo kuu na umbo hautuelezi vya kutosha kuhusu jambo. Jambo kuu halielezi hali ya kutojali zaidi ya dhana ya Descartes ya dutu ilivyoelezea hali ya kutojali. Na anapoangalia fizikia ya Newton, hapendi dhana ya Newton, si tu kuhusu jambo, jambo, bali pia kuhusu nafasi na wakati.

Kwa sababu nafasi hii isiyo na kikomo, isiyo na kikomo, tupu, ambayo ina maeneo maalum ambapo unaweza kuweka vitu, anasema Newton, ni ufupisho tu usio na msingi wowote katika uhalisia . Kwa hivyo anasema kwa ajili ya uwiano wa wakati na nafasi. Uhusiano katika 1700.

Sasa, natambua mjadala kuhusu kipi kilikuja kwanza, sayansi au falsafa, ni kama mjadala wa kuku na yai. Lakini inavutia sana kuona jinsi Democritus alivyokuwa mamia ya miaka kabla ya sayansi ya mekanika na Leibniz miaka mia kadhaa kabla ya kile kilichokuja baadaye. Naam, haya ndiyo anayosema kuhusu anga.

Kuhusu maoni yangu mwenyewe, nimesema zaidi ya mara moja kwamba nachukulia nafasi kuwa kitu kinachohusiana tu. Ninachukulia kuwa ni mpangilio wa kuishi pamoja, kwani wakati ni mpangilio wa matukio yanayofuatana. Kwa maana nafasi inaashiria, kwa upande wa uwezekano, mpangilio wa vitu vilivyopo kwa wakati mmoja, vinavyochukuliwa kuwa vipo pamoja.

Na vitu vingi vinapoonekana pamoja, mtu hugundua mpangilio wa vitu miongoni mwao. Na kisha baadaye kidogo , anasema, kwa kweli, katika aya inayofuata, nafasi ni sawa kabisa . Bila vitu vilivyowekwa ndani yake, sehemu moja ya nafasi haitofautiani kabisa na sehemu nyingine ya nafasi.

Kuanzia hapa inafuata kwamba haiwezekani kuwe na sababu yoyote kwa nini Mungu, angalia jinsi Mungu anavyohusika katika kuwa na sababu, unaona. Haiwezekani kuwe na sababu kwa nini Mungu, akihifadhi hali ile ile ya miili miongoni mwao, angepaswa kuiweka angani kwa njia moja na sio nyingine. Au kwa nini kila kitu hakikuwekwa kwa njia tofauti kabisa kwa kubadilisha mashariki kuwa magharibi?

Kama nafasi si kitu ila mpangilio, uhusiano, si kitu kabisa bila miili, basi hali hizo mbili, moja kama ilivyo sasa, nyingine, kinyume chake kabisa, hazitatofautiana hata kidogo. Kama nafasi ni tupu kabisa na si kitu. Nafasi ni uwezekano mtupu wa mahusiano ya mpangilio wa vitu kwa wakati.

Naam, ndivyo ilivyo kuhusu wakati. Tuseme mtu yeyote angeuliza, kwa nini Mungu aliumba kila kitu mwaka mmoja mapema zaidi? Na mtu huyo huyo angepaswa kuhitimisha kwamba Mungu amefanya jambo ambalo haliwezekani kwamba kuwe na sababu kwa nini alifanya hivyo na si vinginevyo. Jibu ni kwamba hitimisho hili lingekuwa sahihi ikiwa wakati ungekuwa tofauti na vitu vilivyopo kwa wakati.

Kama kusingekuwa na matukio ya aina ya anga-wakati, kusingekuwa na wakati, unaona. Kwa hivyo anaacha dhana za Newton kuhusu anga na wakati. Sasa, nini kinatokea? Kuna dhana nne muhimu za sayansi ya mekanika, sayansi ya Newton.

Jambo, nguvu, au mwendo, mwendo unaoelezwa kwa kutumia nguvu, jambo, nafasi, na wakati. Nafasi na wakati peke yake si kitu. Maneno hayarejelei chochote.

Mada na mwendo sio vitu vya mwisho . Jambo la mwisho ni nguvu, nishati. Kwa hivyo unacho ni kukataliwa kabisa kwa dhana nne muhimu za fizikia ya Newton, na kuzibadilisha na dhana ya nguvu au nishati katika mfumo wa teleolojia.

Makusudi ya Mungu lazima yahusishwe. Acha nisimame hapo. Tuna muda mfupi.

Maswali? Maoni? Au unataka niendelea na kufafanua kuhusu monads na monadology yake? Naamini unafanya hivyo. Dkt. Chappell? Naam, labda ni bora niendelea na kufafanua ili kutoa mfumo wa kujibu swali. Sawa.

Acha niseme zaidi kuhusu monadi zake. Kuna tabia, unapomfahamu Leibniz kwa mara ya kwanza, ya kuwaona monadi zake kama matokeo ya mawazo ya kishenzi. Pinga tabia hiyo.

Badala yake ione kama dhana ya kisayansi kiasi, ikitarajia mijadala ya kisasa kuhusu asili ya maada, chembe, au kitengo cha nishati, au nini hasa. Kwa maneno mengine, kama dhana kuhusu vipengele vya nishati vya maada, tofauti na chembe ngumu za maada. Sawa.

Sasa, kwa kuzingatia hilo, anachofanya ni kupendekeza kwamba monadi ni vitengo vya nguvu, tofauti tu katika viwango vyao vya hamu na utambuzi. Viwango vya hamu na utambuzi. Hamu ni nini? Lakini, kimsingi, carnatus ya Spinoza, msukumo huo, nguvu hiyo, msukumo huo wa ndani, ambao unaonekana kupitia michakato yote ya asili, ikiwa ni pamoja na nguvu zetu za mwili na hamu yetu , nia, na kutaka.

Unaona ? Basi, kuna daima hii karnatus, hamu hii, hamu hii. Kama vile, na hapa ninaelewa wazo la kiteolojia, kama vile kuna chambo fulani kinachovutia kuelekea lengo. Wazo la chanzo cha mwisho linahusika.

Ndiyo, carnatus katika Spinoza inaonekana kuwa chanzo chenye ufanisi kabisa, kusukuma. Katika Leibniz, nataka kusema ni kuvuta, lakini si kusukuma. Ni aina ya kusukuma na kuvuta, vyote viwili.

Kwa maneno mengine, anachanganya usababishi wenye ufanisi na wa mwisho. Unaona, msukumo na mvuto. Mchakato mzima wa asili unatiwa nguvu.

Kwa hivyo, viwango vya hamu ya kula. Ili miamba ishinde kuiponda. Na mimea na miche hukua.

Na michakato ya mwili inaendelea. Na kadhalika. Lakini pia viwango vya utambuzi .

Sasa, utambuzi, ni wazi, ni mchanganyiko wa neno mtazamo. Ufahamu, ufahamu. Kuna viwango vya ufahamu, ufahamu, vya uhusiano na mazingira.

Mwitikio kwa mazingira. Sio kila wakati fahamu, lakini kiwango cha chini cha fahamu kinafanana. Kama vile mbegu ya nyasi nilivyopanda msimu huu wa vuli baada ya ukame wa kiangazi.

Iliota bila kujua na kuanza kuonyesha kichwa chake. Na, ndio, baadhi yake bado inaishi juu ya matope. Kuna ufahamu wa kile kinachopaswa kufanya, ufahamu.

Naam, kiwango cha chini sana cha mwitikio kwa joto na unyevu. Kwa hivyo kuna viwango vya hamu ya kula na viwango vya chini vya analogi za hamu ya kula ya binadamu. Viwango vya utambuzi na viwango vya chini vya analogi za mtazamo wa binadamu.

Akiendelea hadi chini ya uongozi wa kiumbe. Na katika uongozi huu wa kiumbe, anatofautiana ipasavyo aina mbalimbali za monadi. Chini, una monadi tupu.

Monadi tupu. Kisha, unapoendelea hatua moja mbele, una monadi za roho. Au, ukipenda, monadi za maisha.

Na kisha una monadi wa roho. Na juu kabisa, una monadi mkuu. Sasa, monadi tupu hazina ufahamu au fahamu dhahiri.

Wakati fulani, anasema ni kana kwamba wamechanganyikiwa, wamepigwa na butwaa, wamepoteza fahamu. Hiyo haimaanishi kusema kwamba hakuna hamu ya kula au utambuzi uliojengewa ndani. Unaweza kuwa na vitu vilivyo hai ambavyo havina fahamu.

Na michakato ya kikaboni inaendelea. Na mlinganisho alionao ni zaidi ya kiumbe hai kuliko kiumbe kisicho na fahamu, kuliko mashine isiyo na fahamu. Mashine isiyo na fahamu yenyewe haifanyi chochote.

Kiumbe kisicho na fahamu peke yake hufanya mengi. Kwa hivyo, monadi tupu chini. Monadi za roho, zile zinazompa mnyama uhai.

Kwa hivyo, hapa una vitu visivyo hai. Hapa una uhai wa wanyama. Na, bila shaka, viwango vyote katikati ya uongozi.

Na katika monadi za roho, una mtazamo fulani wa ufahamu wa aina mfululizo. Katika baadhi ya wanyama walioendelea, una kumbukumbu fulani kwa maana ya kushikilia. Una tabia ambazo zimeundwa katika monadi za roho.

Kweli, katika monadi za roho, hapa ndipo roho ya mwanadamu inapoingia. Una mawazo ya kufikirika . Michakato ya kufikirika.

Kujitambua, si tu ufahamu wa hisia za vichocheo, bali pia kujitambua. Tunajitafakari. Wanyama wa kibinadamu ndio pekee wanaojali kuhusu maana na kusudi la maisha.

Kama inavyosemwa wakati mwingine. Na hivyo, monadi wa roho ndiye kitu kinachotawala, mamlaka ya kutawala katika asili ya mwanadamu. Na kisha kuna monadi mkuu.

Mungu. Monadi mkuu. Fahamu kamili , yaani, mwenye kujua yote , mwenye kujua yote.

Na angeongeza, kwa uwazi na uwazi kamili, kwamba Mungu ana ufahamu kamili na anajua yote. Mwenye nguvu kamili , yaani, hamu isiyo na mipaka, msukumo, msukumo , mapenzi ya uhuru. Mungu, ambaye ni kiumbe muhimu, ana asili yake ya kuwepo.

Kwa hivyo Leibniz, pia, yuko wazi kwa hoja za kiontolojia, unaona. Sasa, hoja ni kwamba, una aina hizi tofauti za monadi katika aina mbalimbali za mchanganyiko. Tuseme, monadi tupu katika mchanganyiko hutoa vitu vya kimwili tu, vitu vya kimwili.

Monadi za roho, pamoja na monadi tupu, huzaa wanyama. Monadi za roho, pamoja na monadi za roho na monadi tupu, wanadamu, unaona. Kwa hivyo, kama kitu cha Aristotile na cha kitaaluma, ambapo una roho ya mimea na roho ya mnyama na roho yenye mantiki, unaona, uundaji upya wa uongozi huo wote.

Unapendelea nini, uongozi wa kuwa au metafizikia ya mekanika? Naam, tutazungumzia hili wakati mwingine. Asante.